

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ การปรับปรุงผลผลิตภาพการผลิตของอุตสาหกรรมผักและผลไม้บรรจุกระป๋องในจังหวัดเชียงใหม่และลำปาง

ชื่อผู้เขียน นายวาทศิลป์ ศรีปัญญาวัฒน์

เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระ	รศ.ดร. เสถียร ศรีบุญเรือง	ประธานกรรมการ
	รศ.ดร. คณิต เศรษฐเสถียร	กรรมการ
	ผศ.ดร. อัญชลี เจิงเจริญ	กรรมการ

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องการปรับปรุงผลผลิตภาพการผลิตของอุตสาหกรรมผักและผลไม้บรรจุกระป๋องในจังหวัดเชียงใหม่และลำปางมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาสำคัญ 3 ประการ คือ ประการแรก เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อผลผลิตภาพการผลิต ประการที่สอง เพื่อศึกษาวิธีการหรือแนวทางในการปรับปรุงผลผลิตภาพการผลิต และประการที่สาม เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่เกิดขึ้นในการปรับปรุงผลผลิตภาพการผลิต ข้อมูลปฐมภูมิที่ใช้ในการศึกษาได้จากการสัมภาษณ์โรงงานแปรรูปในพื้นที่จำนวน 20 โรงงาน ซึ่งแยกออกเป็น 3 กลุ่มคือ โรงงานขนาดเล็ก โรงงานขนาดกลาง และโรงงานขนาดใหญ่

ผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อผลผลิตภาพการผลิตชี้ให้เห็นว่า โรงงานขนาดใหญ่ซึ่งมีเงินทุนมากนั้นมีความได้เปรียบในการผลิตและสามารถขยายตลาดได้กว้างขวางมากกว่าโรงงานขนาดอื่น โรงงานขนาดใหญ่สามารถใช้เครื่องจักรและอุปกรณ์การผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้มีการขยายปริมาณการผลิตไปสู่ระดับที่เกิดการประหยัดต่อขนาดได้ นอกจากนี้แล้วการใช้ระดับเทคโนโลยีการผลิตขั้นสูงในโรงงานขนาดใหญ่ก็ช่วยลดการใช้แรงงานและสามารถเพิ่มปริมาณผลผลิตของโรงงาน อย่างไรก็ตาม การนำเอาเทคโนโลยีขั้นสูงมาใช้ต้องคำนึงถึงความเหมาะสมในกำลังการผลิตของแต่ละโรงงานเป็นสำคัญด้วย นอกจากนี้แล้วการที่บุคลากรมีความรู้และการที่แรงงานมีความชำนาญก็มีส่วนสำคัญต่อการเพิ่มผลผลิตภาพการผลิตไม่น้อยกว่าปัจจัยการผลิตประเภทเครื่องจักร ยิ่งไปกว่านั้นการวิจัยและพัฒนาที่เกิดขึ้นภายในโรงงานซึ่งแม้จะเป็นเพียงการวิจัยเบื้องต้นก็มีส่วนช่วยเพิ่มผลผลิตภาพการผลิตของโรงงาน โดยรวมให้สูงขึ้นได้

ผลการศึกษาวิธีการหรือแนวทางในการปรับปรุงผลผลิตภาพการผลิตชี้ให้เห็นว่า โรงงานขนาดกลางและขนาดใหญ่มักมีการปรับปรุงผลผลิตภาพการผลิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงงานเหล่านี้มีการปรับปรุงกระบวนการผลิตควบคู่ไปกับการปรับปรุงทางด้านการจัดการ ซึ่งการปรับปรุงผลผลิตภาพทางด้านกระบวนการผลิตมีตั้งแต่การคัดเลือกพันธุ์พืชที่นำมาใช้เป็นวัตถุดิบ โดยเฉพาะพันธุ์พืชที่ให้ผลผลิตต่อไร่สูง มีการซ่อมบำรุงเครื่องมือ เครื่องจักรกล และอุปกรณ์ให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน การนำเทคโนโลยีการผลิตที่สะอาดมาประยุกต์ใช้ ทั้งนี้เพื่อลดปริมาณการใช้ทรัพยากรการผลิตให้น้อยลงโดยไม่ก่อให้เกิดการทำลายแก๊สเรือนกระจกและการประหยัดพลังงาน รวมถึงการนำคอมพิวเตอร์มาประยุกต์ใช้ในการประมวลผลข้อมูล การเพิ่มผลผลิตของบุคลากรโดยการจัดให้มีการฝึกอบรมและพัฒนา การเน้นให้พนักงานมีส่วนร่วมในการปรับปรุงการทำงาน การปรับปรุงสภาพแวดล้อมในสถานที่ทำงาน การพัฒนาเครื่องมือเครื่องจักร รวมไปถึงพยายามคิดค้นผลิตภัณฑ์ใหม่ที่เพิ่มมูลค่าสูง สำหรับการปรับปรุงผลผลิตภาพที่ผ่านทางด้านการจัดการ จากการศึกษาพบว่า โรงงานขนาดใหญ่ได้จัดโครงสร้างภายในขององค์กรเพื่อให้การบริหารงานนั้นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และการวางผังโรงงานเพื่อให้สามารถที่จะยืดหยุ่นหรือปรับเปลี่ยนไปตามวัตถุดิบที่มีตามฤดูกาล รวมไปถึงการสร้างระบบคุณภาพมาตรฐานขึ้นในโรงงานทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากลด้วย

ส่วนปัญหาและอุปสรรคในการปรับปรุงผลผลิตภาพการผลิต จากผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า โรงงานแปรรูปผลผลิตเกษตรนั้นมีปัญหาและอุปสรรค 3 ด้าน คือ ปัญหาด้านผู้ประกอบการมักไม่มีความต่อเนื่องในการปรับปรุงผลผลิตภาพ ปัญหาด้านพนักงานที่มักมีอัตราการเปลี่ยนงานเข้าออกบ่อยครั้งและมักเปลี่ยนแปลงไปตามฤดูกาล และปัญหาด้านความช่วยเหลือจากหน่วยงานของรัฐที่ค่อนข้างจะจำกัด

ผลการศึกษาทำให้ได้มาซึ่งข้อเสนอแนะเชิงนโยบายแก่ภาครัฐเพื่อนำไปใช้ปรับปรุงผลผลิตภาพการผลิตของ โรงงานอุตสาหกรรมแปรรูปผักและผลไม้บรรจุกระป๋องที่สำคัญคือ ผู้ประกอบการที่เป็นโรงงานขนาดเล็กและโรงงานขนาดกลาง นอกจากจะต้องให้ความสำคัญต่อการพัฒนาเทคโนโลยีและการพัฒนาทางด้านการตลาดมากขึ้นแล้วยังต้องพัฒนาสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ใหม่ที่มีมูลค่าเพิ่มสูง รวมไปถึงต้องจัดทำระบบประกันคุณภาพตามมาตรฐานสากลขึ้นในองค์กร ทั้งนี้เพื่อเพิ่มโอกาสในการส่งออกสินค้า โดยมีภาครัฐเข้ามาให้การสนับสนุนทางด้านงบประมาณและคอยให้ความช่วยเหลือเพื่อให้สามารถทำการปรับปรุงผลผลิตภาพการผลิตได้ดีขึ้น

Independent Study Title	Productivity Improvement of Canned Vegetable and Fruit Industries in Chiang Mai and Lampang Provinces.
Author	Mr. Wathasilp Siripanyawat
M.Econ.	Economics
Examining Committee	Associate Prof. Dr. Satiean Sriboonruang Chairperson Associate Prof. Dr. Kanit Sethasathien Member Assistant Prof. Dr. Anchalee Jengjalern Member

ABSTRACT

The independent study titled productivity improvement of canned vegetable and fruit industries in Chiang Mai and Lampang Provinces had three main objectives. Firstly, to identify the factors affecting productivity improvement in the canned vegetable and fruit industries. Secondly, to find out the method for enhancing the productivity improvement. Thirdly, to identify the problems and obstacles of productivity improvement in the canned vegetable and fruit industries. The primary data used for the purposes of the study was collected from 20 firms, which divided into three groups, namely, small scale medium scale and large scale industries.

The study results involving factors affecting firms' productivity indicated that most of large scale factory that usually capital intensive in nature always gains more advantages from capital intensive utilization and the expansion of their market area as compared with the other industry size. The large scale industries always utilize machinery and equipment at higher rate than any other size. Therefore, the economies of scale are always existed in the large scale industry.

The applications of advanced technology in the large-scale industry can reduce the rate of labor utilization and can increase the quantity of their product or output. However, each firm have to make a seriously considerations about their optimum capacity as well. Moreover, a knowledgeable staff and skilled workers also have the great contribution in the productivity improvement process which not less than contribution from machinery. Research and

development, even stated in a simple form of research process still also enhance the quantity of product or output of each firm as well.

The study results involving the methods to enhance the productivity indicated that large scale and medium scale firms always gain more productivity through both the applications of better production and management processes. For productivity improvement that obtained through the application of better production process, it included with crop selection for high yield varieties, maintenance machinery and equipment, the application of cleaner technology, the application of energy saving technique and computer utilization for data analysis.

For productivity improvement process that obtain through the application of better management process, it included with the program providing in term of both in house and or on the job training, high rate of worker participation in production process, the improvement of working environment and its atmosphere. For research and development aspects, it also included with the capacity improvement of machinery, innovation for newly true product which provide higher value added, organizational restructuring to gain more management efficiency, plant lay out also can be adjust to consistent with seasonal variation of raw material and quality assurance in production process to meet the requirement of market demand. The productivity improvement problems and obstacles are three types such as no continuous efforts to gain more productivity improvement, high turn over rate of worker due to seasonal variation of raw material and the lack of government support.

Policy recommendations for productivity improvement in the canned vegetable and fruit industries obtained from this study are as follow. The small and medium scale factories should emphasize on the technological and marketing development aspects. Moreover, they should try to develop newly true product that providing higher valued added as well as to settle down the quality assurance system so as to enhance their own business opportunities in the export market. Meanwhile, the government sector should provide more support facilities to encourage productivity improvement activities for this food processing industry as well.